

P o s u d e k š k o l i t e l e

na doktorskou práci zpracovanou na KTF UK

Doktorand: JCLic. Mgr. Eva Vy b í r a l o v á

Téma práce: Untergrundkirche und geheime Weihen. Eine kirchenrechtliche Untersuchung der Situation in der Tschechoslowakei

Rok předložení: 2017

Jako školitel jmenované doktorandky podávám na jí předloženou doktorskou práci následující posudek:

Pokud jde o **strukturu práce**, doktorandka ji rozčlenila do šesti kapitol.

První z nich (*Das Weiherecht*) představuje úvodní stať do problematiky disertační práce a zabývá se obecně ordinačním právem (zejm. podmínkami platnosti a dovolenosti udíleného svěcení). Druhá kapitola (*Überblick: Die Beziehung Staat und Kirche in der Tschechoslowakei 1948 – 1989. Die ersten geheimen Bischofsweihen*) podává přehled o vztazích státu a církve v období komunistické diktatury a o prvních tajných biskupských svěceních. Třetí kapitola (*Die sog. mexikanischen Fakultäten*) seznamuje s tzv. „mexickými fakultami“, zatímco následující čtvrtá kapitola (*Weitere geheime Fakultäten in der Tschechoslowakei*) analyzuje mimořádná zmocnění daná tehdejší církvi v Československé republice (tj. fakulty pro slovenské jezuity a tzv. fakulty pro společenství Koinotes). Pátá kapitola (*Exkurs: Geheimweihe der tschechoslowakischen Kandidaten im Ausland*) se týká otázek svěcení, která byla českým a slovenským ordinandům udělena v zahraničí (především v Polsku a v bývalé Německé demokratické republice). Konečně v závěrečné šesté kapitole (*Die Entwicklung nach 1989*) se doktorandka věnuje právním otázkám, které v souvislosti s tajnými svěceními v době totality vyvstaly po jejím zhroucení roku 1989 (zejm. pokud šlo o platnost tehdy udílených svěcení).

Vedle vlastní stati obsahuje práce úvod a závěr, obsahující standardní údaje, dále výkaz zkratk, anglické resumé, přílohy obsahující texty tzv. „mexických fakult“ a výkaz bibliografie. Práce je opatřena přiměřeným poznámkovým aparátem a má celkem 370 číslovaných stran (včetně příloh).

Cílem disertační práce, která tématicky navazuje na doktorandčinu licenciátní práci z ordinačního práva katolické církve, byl především popis a komparace jednotlivých „typů“ svátosti svěcení, udílené v jáhenském, kněžském i biskupském stupni v době komunistické diktatury „tajně“ (tak zejména ve společenství Koinotes), resp. bez vědomí správních orgánů československého státu (tak v bývalé NDR a v Polsku). Kardinální otázkou v onom prvním případě je přitom vůbec platnost (a následně i dovolenost) takto udílených svěcení, zatímco v druhém případě tyto pochybnosti o validitě udělené ordinace z povahy věci prakticky nepřicházejí v úvahu. S tím přirozeně souvisí i poněkud záhadná otázka tzv. „mexických fakult“ v širokém smyslu, na něž se příslušníci „skryté církve“ důsledně odvolávali, jakkoli (jak doktorandka trefně uvádí) sotva znali jejich obsah. Disertantka ve své práci také

podrobně analyzuje otázku právní nutnosti „přesvědování“ (tj. svěcení *sub conditione*) takovýchto svěcenců po listopadové změně politických poměrů.

Cíl práce předznamenával i její **metodiku**: disertantka se nemohla spokojit s jinak obvyklou prací s literaturou a prameny (i nepublikovanými, jichž byla z povahy věci většina), jelikož řada úkonů, jakkoli konaných – pochopitelně – *in foro externo*, bývala z důvodů bezpečnosti utajována a postrádala jindy běžnou písemnou formu. Doktorandka proto musela řadu podstatných informací čerpat z rozhovorů s účastníky tehdejšího dění, nakolik byli vůbec ještě naživu a nakolik byli ochotni takový rozhovor poskytnout (disertantka sama mluví o „historicko-deskriptivní metodě s použitím prvků *oral history*)“.

Doktorandka vytěžila prakticky všechny dostupné archiválie z archivů jak tuzemských, tak zejména zahraničních, jak státních, tak církevních – diecézních (Erfurt, Magdeburg, Görlitz). Dosáhla tak maxima možného: k uchopení tématu v jeho úplnosti by zbývalo prakticky ještě jen vytěžení archiválií Vatikánského archivu, to však v době vědeckého výzkumu nebylo doktorandce umožněno.

Téma, které si doktorandka zvolila, sice již bylo v minulosti předmětem některých dílčích studií (Kaplan, Cuhra, Hanuš – Balík, Fiala – Hanuš), ty se však zabývaly danou problematikou vždy jen z určitého aspektu, nikoli komplexně, jak to učinila doktorandka. V tom lze spatřovat **vědecké novum** její práce, kterou nebude moci pominout nikdo, kdo se snad bude v budoucnosti tajnými ordinacemi v Československu v letech komunistické diktatury zabývat; a v tom přirozeně spočívá i její **vědecký přínos** pro dějiny kanonického práva.

Ani z obsahového hlediska ani po formální stránce nemám k předložené disertační práci žádné negativní připomínky. Naopak je třeba vyzdvihnout skutečnost, že doktorandka se ujala zpracování zadaného tématu *lege artis*, jakož i vysokou jazykovou úroveň její práce. Tím vším bezpečně prokázala schopnost samostatné vědecké práce.

Z á v ě r

Předložená disertační práce beze zbytku splňuje kritéria kladená na vrcholné vědecké práce, proto ji velmi rád ji doporučuji k obhajobě a navrhuji, aby po jejím úspěšném obhájení byl doktorandce přiznán vědecký titul „doktor filosofie“ (Ph.D.).

V Praze dne 28. 6. 2017

prof. JUDr. Ignác A. Hrdina, DrSc.,
Katedra pastorálních oborů a právních věd